

εν ολίγοις

ημερωτικό δελτιο

Απρίλιος 2017

Το πρώτο δεκαπενθήμερο του Μαρτίου 2017, το ΚΔΕΟΔ καλωσόρισε την έλευση των τεσσάρων νέων ερευνητών, που εντάχθηκαν για τα επόμενα δύο χρόνια στο επιστημονικό του προσωπικό, με την οικονομική υποστήριξη του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος.

Το 'εν ολίγοις' παρουσιάζει τους ερευνητές αυτούς, μέσα από τις προσωπικές συνεντεύξεις τους που δημοσιεύονται στο παρόν τεύχος και στις οποίες μιλούν για τα επιστημονικά τους ενδιαφέροντα, την επαγγελματική τους πορεία και τις πρώτες εντυπώσεις τους από το ΚΔΕΟΔ.

Το παρόν τεύχος εγκαινιάζει και μία νέα στήλη επικαιρότητας ειδικά για το Brexit, όπου θα δημοσιεύονται όλες οι πρόσφατες εξελίξεις για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ στα επόμενα τεύχη θα παρουσιάζονται και άλλα θέματα της ευρωπαϊκής επικαιρότητας.

Δρ Βιργινία Τζώρτζη

Δ.Ν., Δικηγόρος

> **Εν ολίγοις: Γιατί σου κίνησε το ενδιαφέρον η θέση της ερευνήτριας στο ΚΔΕΟΔ;**

Γιατί μ' αρέσει η έρευνα. Το δίκαιο της Ένωσης είναι ένας τομέας με καθημερινές εξελίξεις. Καταλαβαίνετε, λοιπόν, ότι για έναν επιστήμονα του ενωσιακού δικαίου η έρευνα αποτελεί θεμέλιο της κατάρτισής του. Επομένως, όταν μαθαίνεις ότι το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος χρηματοδοτεί μια πρωτότυπη έρευνα, σπεύδεις. Όταν, μάλιστα, η έρευνα είναι πάνω στο αντικείμενο του ενδιαφέροντός σου και επιπλέον θα πραγματοποιηθεί στο ΚΔΕΟΔ, πρόκειται για ευκαιρία μοναδική.

> **Εν ολίγοις: Ποιο είναι το επιστημονικό αντικείμενο με το οποίο ασχολείσαι συστηματικά;**

Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (ΧΕΑΔ), ένας από τους πιο δυναμικούς τομείς των πολιτικών της Ένωσης. Σκεφτείτε ότι περιλαμβάνει πολύ διαφορετικούς τομείς, όπως η κοινή πολιτική ασύλου και μετανάστευσης, οι συνοριακοί έλεγχοι, η δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις, η αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις. Κοινό χαρακτηριστικό τους είναι ο αυξημένος βαθμός ευαισθησίας όσον αφορά την εθνική κυριαρχία των κρατών μελών και την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Από αυτή την άποψη, η αναζήτηση μιας ισορροπημένης προσέγγισης μεταξύ των διαφορετικών ανησυχιών αποδεικνύεται ιδιαίτερα δύσκολη. Με τον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, άλλωστε, έχω ασχοληθεί τόσο σε επίπεδο έρευνας, συγγραφής, εισηγήσεων και συμμετοχής στην Ελληνική Προεδρία στις Βρυξέλλες, όσο και σε επίπεδο διδασκαλίας, ως ειδική επιστήμονας στη Νομική και παλαιότερα, στο Τμήμα Πολιτικών Επιστημών του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης.

> **Εν ολίγοις: Πως σου φαίνεται η καθημερινότητα στο ΚΔΕΟΔ;**

Το ΚΔΕΟΔ δεν μου είναι άγνωστο. Στα φοιτητικά μου χρόνια μελετούσα στη Βιβλιοθήκη του για τη συγγραφή της διπλωματικής μου εργασίας και της διδακτορικής μου διατριβής. Αυτό που προσελκύει έναν επιστήμονα του ενωσιακού δικαίου και καθιστά το ΚΔΕΟΔ πόλο έλξης στην καριέρα του είναι το ανθρώπινο δυναμικό του. Ήξερα ότι θα βρίσκομαι στην καρδιά της έρευνας, αφού το ΚΔΕΟΔ είναι το καλύτερο περιβάλλον για έρευνα στην Ελλάδα στον τομέα του ενωσιακού δικαίου, διαθέτοντας τη μεγαλύτερη βιβλιοθήκη και οργανώνοντας πολλές δράσεις. Αυτό που δεν ήξερα και πραγματικά με εντυπωσίασε είναι η διάθεση που έχουν όλοι για εργασία. Από τον Πρόεδρο, καθηγητή κ. Βασίλειο Σκουρή, τον Διευθυντή καθηγητή κ. Βασίλειο Χριστιανό, την Γραμματέα, καθηγήτρια κ. Χριστίνα Δεληγιάννη, που με το προσωπικό τους ενδιαφέρον και την παρουσία είναι αυτοί που δίνουν ώθηση στο ΚΔΕΟΔ, μέχρι τους εξαιρετικούς επιστημονικούς συνεργάτες και το προσωπικό σε κάθε θέση, που σε κλίμα άψογης συνεργασίας παράγουν ουσιαστικό έργο. Η λέξη, λοιπόν, είναι μεράκι!

> **Εν ολίγοις: Τι σχέδια έχεις για την έρευνά σου;**

Σκοπεύω να ασχοληθώ με ό,τι πιο επίκαιρο: σε πρώτη φάση, με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης στον ΧΕΑΔ. Νιώθω τυχερή που εργάζομαι στο περιβάλλον αυτό, αλλά αισθάνομαι και μεγάλη ευθύνη για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε το ΚΔΕΟΔ. Άλλωστε, πώς μπορεί να επαναπαυτεί κανείς όταν, περνώντας έξω από το γραφείο του κ. Σκουρή σε κοιτάζουν μέσα από τις φωτογραφίες τους στον τοίχο ο Φωκίων Φρατζεσκάκης, ο Δημήτριος Ευρυγένης και ο Κρατερός Ιωάννου ...

Δημήτρης Τζάκας

Δ.Ν., Δικηγόρος

Εν ολίγοις: Ποιος ήταν ο Βασικός λόγος που ανταποκρίθηκε στην προκήρυξη του ΚΔΕΟΔ για τη θέση ερευνητή;

Η προκήρυξη του ΚΔΕΟΔ και το ερευνητικό πρόγραμμα, σε συνεργασία με το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, ήταν μια εξαιρετική ευκαιρία, προκειμένου να συνεχίσω τις ερευνητικές μου δραστηριότητες σε έναν τομέα που φαίνεται εξαιρετικά τεχνικός, ωστόσο βρίσκεται στην καθημερινότητά μας και επηρεάζει κάθε διάσταση των σύγχρονων συναλλαγών. Το Ευρωπαϊκό Τραπεζικό Δίκαιο είναι ένα αντικείμενο, το οποίο τα τελευταία χρόνια έχει γνωρίσει τεράστια εξέλιξη στο επίπεδο τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημοσίου δικαίου. Η αναδάταξη του μηχανισμού προληπτικής εποπτείας τραπεζών, το δίκαιο εξυγίανσης και αφερεγγυότητας πιστωτικών ιδρυμάτων, η εγγύηση καταθέσεων, οι εξελίξεις στον τραπεζικό δανεισμό, οι νέοι κανόνες για τις υπηρεσίες πληρωμών και τα επενδυτικά προϊόντα είναι λίγες μόνον από τις πτυχές που έχουν αποτελέσει αντικείμενο δραστικών μεταβολών κυρίως σε επίπεδο ΕΕ. Η πρόκληση της συστηματικής ερευνητικής ενασχόλησης με αυτή τη θεματική ήταν και το βασικό κίνητρο για την υποψηφιότητά μου. Είναι ένα γοητευτικό αντικείμενο, το οποίο θέτει βαθιά διλήμματα και προβληματισμούς κοινωνικού και δικαιοπολιτικού περιεχομένου.

Εν ολίγοις: Σε ποια ειδικότερη θεματική του Ευρωπαϊκού Τραπεζικού Δικαίου θα επικεντρώσεις την έρευνά σου;

Δεδομένου του πολυσχιδούς χαρακτήρα του τραπεζικού δικαίου, η επιλογή της πλέον επίκαιρης και ενδιαφέρουσας θεματικής για την ευρύτερη επιστημονική

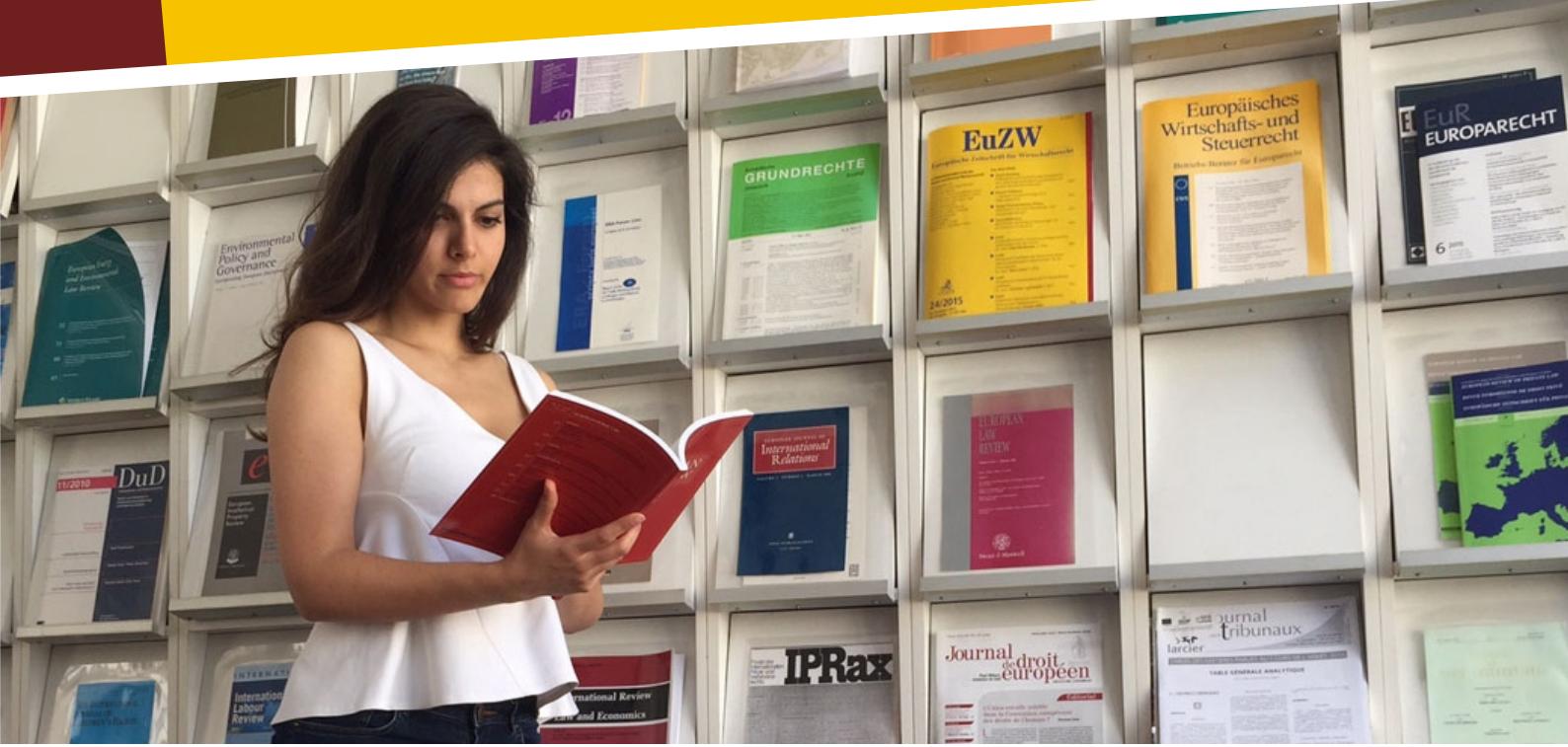
κοινότητα είναι πολύ δύσκολη. Καταρχήν, θεωρώ σκόπιμο η ερευνητική μου δραστηριότητα να επικεντρωθεί σε μία από τις πλέον κεντρικές εργασίες των τραπεζών και, ειδικότερα, στον τραπεζικό δανεισμό με έμφαση στις πλέον πρόσφατες αλματώδεις εξελίξεις στον συγκεκριμένο τομέα. Η διαχείριση των “κόκκινων δανείων”, ο δανεισμός από ευρωπαϊκούς οργανισμούς, οι εξελίξεις στην καταναλωτική και την ενυπόθηκη πίστη, σε συνδυασμό με την πυκνή ενασχόληση της νομολογίας με τον δανεισμό σε αλλοδαπό νόμισμα (ιδίως επί δανείων σε ελβετικό φράγκο), αποτελούν εξαιρετικά επίκαιρα ζητήματα που απασχολούν δικαστήρια, θεωρητικούς, δικηγόρους, επιχειρήσεις, αλλά και γενικότερα όλους τους συμπολίτες μας, οι οποίοι σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα στις εν λόγω συναλλαγές. Η διοργάνωση ημερίδας στο συγκεκριμένο αντικείμενο αποτελεί βασική και άμεση προτεραιότητα, σε συνδυασμό με την εκπόνηση συγγραφικού έργου στο αντικείμενο αυτό. Άλλες εξαιρετικά ενδιαφέρουσες πτυχές, που θα με απασχολήσουν στο πλαίσιο της ερευνητικής μου δραστηριότητας, αφορούν στην εφαρμογή της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας στον τραπεζικό κλάδο, τις νέες εναλλακτικές μορφές χρηματοδότησης, την προστασία των επενδυτών στο πλαίσιο της ελεύθερης αγοράς κεφαλαίων και τις υπηρεσίες πληρωμών.

Εν ολίγοις: Επί την απασχόλησή σου στο ΚΔΕΟΔ;

Οι πρώτες εντυπώσεις από το ΚΔΕΟΔ είναι εξαιρετικές. Το Κέντρο παρέχει ένα θαυμάσιο περιβάλλον, πρόσφορο για την έρευνα με πλούσια βιβλιοθήκη και επιστημονικό δυναμικό που καλύπτει το σύνολο του φάσματος των δραστηριοτήτων της ΕΕ. Το παραγόμενο ερευνητικό έργο, σε συνδυασμό με το υψηλό επίπεδο του περιοδικού “Ελληνική Επιθεώρηση Ευρωπαϊκού Δικαίου” που εκδίδει το ΚΔΕΟΔ σε συνεργασία με τον Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης, θέτει ψηλά τον πήχυ για την ποιότητα της ερευνητικής μου δραστηριότητας. Για εμένα είναι τιμή και πρόκληση ταυτοχρόνως να μπορέσω να ανταποκριθώ στις ανάγκες και τις απαιτήσεις του προγράμματος.

Αλεξάνδρα Ζησοπούλου

Δικηγόρος, Master II Recherche Protection des droits fondamentaux,
ΜΔΕ Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικής Επιστήμης

■ **Εν ολίγοις: Ποιος ήταν ο βασικός λόγος που ενδιαφέρθηκες για τη θέση ερευνήτριας στο ΚΔΕΟΔ;**

Για μένα η μη ενασχόληση με την ενεργό δικηγορία και η στροφή προς την ερευνητική δραστηριότητα αποτέλεσε συνειδητή επιλογή ήδη από τη στιγμή της αποφοίτησης μου από τη Νομική Σχολή. Οι ευκαιρίες, ωστόσο, για τον νέο ερευνητή που επιθυμεί να αφιερωθεί και να εμβαθύνει απερίσπαστος στο γνωστικό του αντικείμενο παραμένουν περιορισμένες, ειδικά στην Ελλάδα της κρίσης. Για τον λόγο αυτόν, δεν αντιμετώπισα την προκήρυξη του προγράμματος του ΚΔΕΟΔ με τη χρηματοδότηση του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος απλά ως μια ελκυστική επαγγελματική ευκαιρία, αλλά ως σπάνια δυνατότητα εκπόνησης ουσιαστικού ερευνητικού έργου.

■ **Εν ολίγοις: Ποιες είναι οι πρώτες σου εντυπώσεις από την απασχόλησή σου στο ΚΔΕΟΔ;**

Μετά από δύο μήνες απασχόλησης στο Κέντρο η αρχική μου εντύπωση επιβεβαιώθηκε: ο σεβασμός στον ερευνητή και, ιδιαίτερα, στον νέο ερευνητή - σπάνιο φαινόμενο στον ακαδημαϊκό χώρο - αποτελεί εδώ τον κανόνα, με ευρύτατο περιθώριο ελευθερίας στην επιλογή και επεξεργασία του θέματος, που συμπληρώνεται από πολύτιμη καθοδήγηση, όταν παρίσταται ανάγκη. Παράλληλα, το φιλικό κλίμα και ο επαγγελματισμός των συναδέλφων συνθέτουν ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες εργασίας.

■ **Εν ολίγοις: Μίλησέ μας για τον τομέα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με τον οποίο ασχολείσαι**

Όταν πριν πέντε χρόνια έφυγα στη Γαλλία για να πραγματοποιήσω μεταπτυχιακές σπουδές στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, βασικά προβληματιζόμουν με τη χρησιμότητα ενός τέτοιου τίτλου και την αξιοποίησή του στην πράξη. Σήμερα είναι ένα από τα πλέον περιζήτητα αντικείμενα στη χώρα μας, δεδομένης της κατάστασης που δημιουργήθηκε μετά τη θεαματική αύξηση προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών. Στόχος μου είναι να παρουσιαστούν, στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος, ζητήματα όχι μόνον επιστημονικού ενδιαφέροντος, αλλά και επίκαιρου χαρακτήρα θέματα που αφορούν το ευρύ - όχι αποκλειστικά νομικό - κοινό. Αυτό ευελπιστώ ότι θα το επιτύχω μέσα από την οικοδόμηση συνεργειών με οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στον χώρο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη διεξαγωγή εκδηλώσεων υψηλού επιπέδου στο ΚΔΕΟΔ.

Χριστίνα Χατζηκωνσταντίνου

Δικηγόρος, ΜΔΕ Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικής Επιστήμης, ΑΠΘ

Εν ολίγοις: Μίλησέ μας για τον τομέα της ενέργειας και του περιβάλλοντος, με τον οποίο ασχολείσαι

Η πρώτη μου εξοικείωση με τους συγκεκριμένους κλάδους δικαίου ανάγεται στα φοιτητικά μου χρόνια. Ιδίως στις μεταπτυχιακές μου σπουδές επέλεξα συνειδητά να ασχοληθώ ερευνητικά και να εστιάσω στο Δίκαιο Ενέργειας, θεωρώντας ότι ο συγκεκριμένος κλάδος δικαίου είναι σύγχρονος, πολυδιάστατος, δυναμικά εξελισσόμενος και αποτυπώνει έντονα τη διάδραση του δικαίου με την οικονομία. Έτσι, στο πλαίσιο εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας ασχολήθηκα συγκεκριμένα με τη ρύθμιση των αγορών δικτύου στον τομέα της ενέργειας, από τη σκοπιά του διοικητικού δικαίου, όπως αυτή αναδεικνύεται εξαιτίας της πολιτικής ελευθέρωσης στον συγκεκριμένο τομέα, με έμφαση ειδικότερα στην αγορά του φυσικού αερίου. Από την άλλη πλευρά, ο τομέας του Δικαίου Περιβάλλοντος αποτελεί, επίσης, έναν εξελισσόμενο κλάδο δικαίου που ενσωματώνει ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες και επίκαιρες θεματικές.

Εν ολίγοις: Τι πιστεύεις ότι θα σου προσφέρει η θέση της ερευνήτριας στο ΚΔΕΟΔ με τη χρηματοδότηση του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος;

Με πολύ μεγάλη χαρά πληροφορήθηκα ότι επιλέχθηκα για να απασχοληθώ στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος με τη χρηματοδότηση του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που επικεντρώνεται κυρίως στην προσωπική έρευνα και τη συγγραφή επιστημονικών κειμένων και τη διοργάνωση επιστημονικών ημερίδων. Δεδομένης, λοιπόν, της προηγούμενης εμπειρίας μου και της επιστημονικής μου ενασχόλησης με το Δίκαιο Ενέργειας, θεωρώ ότι με τη συγκεκριμένη ερευνητική θέση μου παρέχεται μία εξαιρετική ευκαιρία να διευρύνω και να εμπλουτίσω περαιτέρω τις νομικές μου γνώσεις στον τομέα αυτόν και, ταυτόχρονα, να εξετάσω και την αλληλεπίδραση του Δικαίου Ενέργειας με το Δίκαιο Περιβάλλοντος. Πέρα όμως από το γνωστικό κομμάτι, βλέπω την απασχόλησή μου στο συγκεκριμένο ερευνητικό πρόγραμμα και ως μία προσωπική πρόκληση, ιδίως όσον αφορά τη διοργάνωση των επιστημονικών ημερίδων και την ανάληψη συνεργειών με φορείς που δραστηριοποιούνται στον χώρο της Ενέργειας και της προστασίας του Περιβάλλοντος. Είμαι, λοιπόν, ιδιαίτερα αισιόδοξη για το όλο εγχείρημα και, ιδίως, μάλιστα ενόψει του γεγονότος ότι θα υλοποιηθεί στην πάντα φιλόξενη στέγη του ΚΔΕΟΔ, σε συνεργασία με το έμπειρο επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό του και έχοντας στη διάθεσή μου και τους πόρους της πλούσιας βιβλιοθήκης του.

Brexit

Κατευθυντήριες γραμμές διαπραγματεύσεων

Μετά την επίσημη γνωστοποίηση στις 29.3.2017 της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε στη σύνοδο της 29.4.2017 τις κατευθυντήριες γραμμές των διαπραγματεύσεων που θα ακολουθήσουν.

Πρόκειται για το γενικό πλαίσιο διεξαγωγής των διαπραγματεύσεων με σκοπό, αφενός, την εύτακτη αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, και, αφετέρου, την προετοιμασία των εθνικών αρχών, των επιχειρήσεων και όλων των ενδιαφερόμενων φορέων για τις επιπτώσεις της. Βασική θέση του Συμβουλίου αποτελεί η επιθυμία για στενή και ισότιμη εταιρική σχέση της Ένωσης με το Ηνωμένο Βασίλειο στο μέλλον, η οποία θα εδράζεται στην ισόρροπη κατανομή δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, χωρίς όμως να θίγεται το αδιαίρετο των τεσσάρων ελευθεριών της ενιαίας αγοράς. Το Ηνωμένο Βασίλειο καλείται σε διαπραγμάτευση των σχετικών ζητημάτων όχι με κάθε κράτος μέλος ξεχωριστά, αλλά με την Ένωση, που θα προβάλλει ενιαίες θέσεις.

Ως προς τη διαδικασία που θα ακολουθήσει, προβλέπεται η σταδιακή προσέγγιση, με το εναρκτήριο στάδιο να αφιερώνεται στην εξασφάλιση της σαφήνειας και ασφάλειας δικαίου όσον αφορά τις άμεσες συνέπειες της αποχώρησης, καθώς και την αποδέσμευση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ένωση και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του ως κράτους μέλους. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι αρμόδιο να κρίνει την επίτευξη επαρκούς προόδου στα ζητήματα αυτά, η οποία και θα σηματοδοτήσει την έναρξη του δεύτερου σταδίου των διαπραγματεύσεων σχετικά με τη μελλοντική σχέση του Ηνωμένου Βασίλειου με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ειδικότερα, δεν αποκλείεται η σύναψη μιας συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών που θα διασφαλίζει ισότιμους όρους ως προς τον ανταγωνισμό και τις κρατικές ενισχύσεις και θα περιλαμβάνει φορολογικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές εγγυήσεις, χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει ότι η μελλοντική σχέση του Ηνωμένου Βασίλειου με την Ένωση θα πρέπει να περιορίζεται μόνο στο εμπόριο. Μάλιστα το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προτείνει την οικοδόμηση εταιρικών σχέσεων στους τομείς της καταπολέμησης της τρομοκρατίας και του διεθνούς εγκλήματος, καθώς και της ασφάλειας, άμυνας και της εξωτερικής πολιτικής.

Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στην αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, την οποία οφείλει το Ηνωμένο Βασίλειο να τηρήσει, καθώς μέχρι την οριστική του αποχώρηση παραμένει πλήρες μέλος της Ένωσης, έχοντας όλα τα δικαιώματα αλλά και τις υποχρεώσεις που συνεπάγεται η ιδιότητά του αυτή. Κατά συνέπεια, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ομαλή προώθηση των στόχων της Ένωσης, προβλέπεται ρητά η συμμετοχή του Ηνωμένου Βασίλειου σε όλα τα θέματα που βρίσκονται σε εξέλιξη, εξαιρουμένων των συζητήσεων που αφορούν τη μεταγενέστερη της αποχώρησης κατάσταση της Ένωσης.

